Ч. 49. Львів, субота 22. квітня 1922. почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 40 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М., на першій стороні 160 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Петро Конашевич Сагайдачний.

В 300 ті роковини смерти († 20 квітня 1622 р.)

Петро Конашевич Сагайдачний буде для нас усе символом єдности української землі. Родився в Самбірщині в Галичині, вчився в Острозі на Волині, гетьманував і на Запорожі і в Терехтемирові, своїми чайками перейшов усі побережа Чорного Моря, смертну рану добув під Хотином на Бесарабії, тіло своє зложив на вічний упокій у престольному Києві. Він пізнав всю українську землю і всю її любив і своє майно записав рівно для Києва і для Львова. В день смерти рівно щиро може спомянути Його вся Україна.

Сагайдачний в першу міру був жовніром. І то жовніром не тільки з професії, але з переконання, з крови і кости. „Це був чоловік великої відваги, все шукав небезпеки, легковажив життя, у бій ішов перший, відступав останній" — дає йому клясичну характеристику один з сучасників. Але це не значило, щоби метою його було саме тільки воювання. Для Сагайдачного військо це була **організація**. Від початку свойого гетьманства він змагав до того, щоби козаччині дати правильну орґанізацію. Козацькі ряди він прочистив, вилучив із них всі меншевартні елементи, що до війська ішли для наживи. Військову організацію він опер на осілій хліборобській козаччині. Козацьке військо увів у строгу дісціпліну, — „такий був суворий у стримуванню козацького своєвільства, що за найменшою причиною щедро розливав їхню кров". І справді повелося йому дати початок правильній українській армії.

Козацькі військові сили Сагайдачний уживав передусім проти головного ворога України, варварських ватаг Криму й Туреччини. Але війна з Татарами і Турками, що велася всіми безоглядними способами, і мечем і вогнем, могла знов розстроїти молоду козацьку силу. Та Сагайдачний зумів вложити в цю боротьбу вищі гасла, зумів освідомити козаків, що вони воюють не для здобичі, а для оборони християнства і рідної землі, що вони мають іти слідами давніх героїв, що добували Чорне Море для України. І так розуміло козацькі походи українське громадянство і гучно витало козаків: „Це те плем'я славного народу українського, з насіння Яфетового, що воювало грецьке цісарство Чорним морем і сухопуттю і це з того покоління військо, що за Олега монарха українського в своїх суднах по морі і по землі плавало і Константинополь штурмувало; цеж вони за Володимира, святого монарха українського, воювали Грецію, Македонію, Іллірик!"...

Зі знаменем лицарських заслуг увійшли козаки в українське громадянство. І тут Сагайдачний подбав, щоби козацькі змагання звязати як найтіснійше зі змаганнями всього народа. Сам він шляхтич з роду, вихований в культурних традиціях Константина Острожського, у найзначнійшому центрі українського відродження, умів підшукати звязки і людей, щоби молоду козацьку верству зєднати з давніми носителями національного руху. Він вписався маніфестаційно з усім військом до київського братства, взяв під військову опіку українську церкву і на кождому кроці підпомагав замисли української інтеліґенції. Участь козаків підняла сильно живчик національного життя. Всі питання, що дотепер ставилися слабо і тривожно, набрали сили і рішучости, — стояла за ними організована військова сила!

У чисто політичних справах Сагайдачний рідко підіймає свій голос. Не прийшов ще час, щоби Україна могла рішитись на самостійну політику. Проявлялися щойно несміливі натяки на можливість окремої державної організації, на створення „республики в республиці". Сагайдачний належав до перших, що переводили в життя кличі самостійности, — все домагався для запорожського війська права до свобідної орґанізації й навіть свобідних зносин з чужими державами.

Петро Конашевич Сагайдачний не був блискучим талантом, ґенієм. Він був звичайним, сумлінним робітником на свойому обмеженому полі. Але на цьому місці, де йому судилося працювати, він розвів глибоку, плідну діяльність, якої овочами могли покористуватися дальші покоління і його орґанізаційна праця підготовила шлях майбутнім творцям козацької держави.

На „жалісним погребі" гетьмана перед триста роками київські студенти віддавали йому поклін сердечними, хоч невмілими віршами:

„З того гетьмана кождий рицер нех се учить,
„Якби тиж міл на світі тот живот свій кончить;
„Ото он в вірі своєй святой трвал статечне,
„І ойчизни своєй бронил тиж менжне,
„І маєтностю своєю добре шафовал"...

Тими словами й ми можемо попрощати тінь Петра Конашевича Сагайдачного.

І. К.

Козацьке військо за Сагайдачного.

Друге десятиліття XVII в. творить нову епоху в історії козацького війська. Це час відродин козацького руху після лубенської катастрофи (1596 р.), яка замкнула була на кільканайцять літ розбитих невдачею „банітів" у неприступних запорожських гніздах і спричинила застій у козацькій організації. По гетьманстві Лободи переходить гетьманська булава через кілька рук, а хвилеві козацькі провідники не в силі подолати своїм завданням. Треба було мати справжній талант і неабияку енерґію, щоби з нездисциплінованих ватаг створити нове правильне військо, натхнути його новими змаганнями і повести до великих діл. І оце явився новий орґанізатор українського війська, оспіваний у піснях герой, окритий славою побід гетьман **Петро Конашевич Сагайдачний.**

Вже в перших роках XVII в. замітний вплив його залізної руки в проводі козацьким військом, а хоробрі походи на Турків звертають на себе увагу всього світа. Польське правительство затрівожене новим зростом козацького руху й налякане погрозами татарського реванжу за козацькі походи, висилає комісії на усмирення „своєвільників" (1614, 1617 і 1619 р.) і змагає до того, щоби козаччину звести до невеличкої пограничної сторожі в числі одної тисячі й віддати її у виключне розпорядження польської воєнної адміністрації, зігнати з „волости", позбавити її там власної орґанізації, обчистити з усіх прикмет окремої верстви в громадянстві. Але всі комісарські постанови остаються без успіху, не маючи за собою оружного попертя, використовувані вдачною, обережною політикою Сагайдачного.

Між 1614 а 1616 р. виступає вже ясно особа Сагайдачного й надає напрям не лише козацькій, але й всеукраїнській політиці. Свідомий погубности наглих, необдуманих скоків, він обережно оминає оружні конфлікти з Польщею, непевний їх висліду, а всю увагу звертає на матеріяльне й моральне зміцнення козацького війська. Для цеї цілі він провадить добичну війну з Турками (похід на Трапезунт і Синопу 1614 р., на Царгород 1615 р., на Кафу 1616 р.) і в такий спосіб гартує військо, добуває воєнний припас, а рівночасно такими зачіпками з сусідами старається тримати Польщу зашаховану воєнними тривогами й не давати можности обернути свої сили на приборкання козацтва. З другого боку помагає в скрутних хвилях Польщі (в московській війні 1618 р. і хотинській 1621 р.), має нагоду поширити козацьку орґанізацію на „волости", мобілізуючи там до більших походів населення, яке „окозачене" на війні, вертає зі зброєю до дому й задержує дальше військову орґанізацію й звязок з її центром під гетьманською булавою. В часі гетьманування Сагайдачного зростає число козацького війська до 50 тисяч. В московській війні бере участь 20 тисяч, в хотинській навіть перевисшає польське військо, бо числить 41.520 козаків з рушницями на конях, поділених на 11 полків.

Якась частина остається все на Запорожі для охорони, яка деколи рівночасно висилає ще й фльоту на море.

Військова орґанізація осталася майже незмінена, так, як виробилася вже при кінці XVI в., лише о много більше скріплена й поширена в просторі.

„Окозачилася" тоді південна Київщина, околиці здовж Дніпра на полудне, Поділля й по части Лівобереже (тоді саме починають кольонізувати козаки лівий беріг Дніпра). На чолі війська стояв гетьман, вибираний козацькою радою. При ньому стоїть наказний гетьман, полковники, обозний — начальник гармати в ранзі полковника, чотири осаули цеб то звязкові старшини, дальше сотники та отамани. Але устрій козаччини змінюється дуже через те, що осередок війська з Запорожа переноситься на „волость" цеб то в залюднені, хліборобські землі. Козацькою столицею і центром військового життя стає Терехтимирів, де міститься обоз, арсенал, військова канцелярія, переховуються клейноди й збирається рада.

До якої сили зросло козацьке військо, й що собою представляло, показалося найкраще в хотинській війні 1621 р. На протязі цілої кампанії звертають Турки всі свої приступи майже виключно на козаків, а Поляки „з болем серця" признали їм виратування „мачухи" від загибелі!

Та більший ще поступ зробило козацтво під оглядом морального зміцнення. І це вважається найбіль-

Пр. 107|22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Громадський Вістник" ч. 43. з дня 12. квітня 1922. в артикулах під наголовками 1) Ґенуа в устулах а) від слів „до тогож ще" аж до „пісни", б) від слів „Розшматований на.." до українських земляx", 2) від слів „Преса", „За Вильно", від слів „Помисловість польського уряду" аж до кінця артикулу". містить в собі єство злочину в § 65 а) з. к. узнав доконану в дня 11. квітня 1922. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862. Д. п. д. № 6. ех 1863 а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мкп. — Львів, дня 12. квітня 1922

(Підпис нечиткий).

шою заслугою гетьмана Сагайдачного. Натрапляючи важкі перепони в матеріяльному розвиткови зі сторони Польщі, переходить козацтво до наступу на иншому полі й завдає болючй удар церковно-національній, польській політиці на Вкраїні. Сагайдачний з усім козацьким військом входить у тісний звязок з українською інтелігенцією, яка чверть століття вела безуспішну боротьбу з Поляками в обороні загально вкраїнських релігійно національних інтересів. Під охорону своїх шабель бере „низове лицарство“ ці змагання й готовить собі й всьому вкраїнському народови дакеко важнійший і реальніший тріюмф. Використовуючи сучасний, скрутний політичний момент Польщі, відновлює митрополію в Київі й сім инших епископств. Козаччина стає офіціяльним вартовим і протектором українського, церковного, а з ним культурного й національного життя. Тим доповнила свою програму більше ідеалістичним змістом і дала почин змаганням українського народу до своєї державности.

Ілля Баран.

Фондація Сагайдачного для льв. Ставропигії.

В архиві Ставропігійського Брацтва у Львові знаходиться грамота такого змісту:

„Я, Йов Борецький, милостію Божою Митрополит Київський, Галицький і всеї Руси, разом і Олифер Остапович Голуб, Гетьман з усім Товариством Війська Його Королівської Милости Запорожського.

„Відомо чинимо, кому належати може, нинішнього і напотім будучого віку людям, що ми Йов Борецький, Милостю Божою Архіепископ, Митрополит Київський, Галицький і всеї Руси разом з Паном Олифером Гетьманом і всім Лицарством Війська Й. Кор. Милости Запорожського, за волею Бога Вседержителя, в року тепер ідучім тисяч шість сот двайцять другім місяця квітня пятого дня від вічної памяти і слави несмертельної гідного Гетьмана Війська Й. Кор. Милости Запорожського, чеснот і милостинь повного Пана Петра Конашевича Сагайдачного, при добрій памяти і здоровому умислі, в хоробі його будучи обрані від нього самого жоні і повинним його опікунами і всей спадщині та маєтности по уподованню і останній волі його, котру в духовниці останнім тестаментом запечатав і спорядити велів, шафарами і вічними диспозиторами тисячі півтори золотих, котрі він на школу Братства Львівського, на науку і виховання діток християнських при Церкві Успення Пресвятої Богородиці, на утримання бакаларів учених легував і вічними часами на пожиток їх жертвувая, — таким способом Панам Братії Брацтва Церковного Храму Успення Пресвятої Богородиці в місті Львові, як нам повірено й доручено, повіряємо і повірили, доручаємо і доручили, від них самих і від їх потомків, Братії Братства названого цього домагаємося, щоби з тих півтори тисячі золотих, на кожний рік, на утримання ученого магістра в грецькій мові, Церкві Божій і дітям християнським Народу Руського потрібного, золотих півтораста пожитку приростети могло і це нікуди инше тільки на науку віддане було.

„А ці півтора тисячі золотих щоби ніколи не убували ані не зменшалися. З чого Їх Милость Панове Братія від початку цеї фондації нашої від року 1622 місяця червня 24 дня, від Різдва Святого славного Пророка і Предтечі Івана, за зісланиям від мене або від потомка мойого Митрополита Православного Київського і від нас Гетьмана і потомка мойого і всього Лицарства Війська Й. Кор. Милости Запорожського післанника, мають і повинні будуть за всі, хоч найдовші літа з приросту на кожний рік, з розходу на учителів шкільних з півтора сот золотих, рахунок докладний і лічбу чинити, а тую головну суму півтора тисячі золотих, на місці і в пожитку певнім через віри гідне свідоцтво в цілости показати.

„Щоби ця фондація того всякої чести і памяти вічної гідного мужа, Пана Петра Конашевича Сагайдачного, з заслуг всього Лицарства Війська Й. Кор. Милости Запорожського через мене Йова Борецького Митрополита Православного Київського учинена на школу або радше на дидаскалів, щоби у школі тій братській всерічно неперервано наука трівати могла, вічними і потомнипи часами не упадала ані не уставала, обовязуємо в тому згаданих Братію Брацтва Церковного Львівського:

„Як би в тому значного старання чинити не хотіли, я з части моєї духовної Митрополітанської страшним Христа Бога мойого іменем і грізним та справедливим, невмолимим на недбалих злих ділателів Вседержителя судом, — а з части Війська Й. Кор. Милости Запорожсякого, колиб яке недбальство около наук по Їх Милостях Панах Братії котрого часу донесено і належно показано було, крім усякого позву і переводу правного, шкодою і зарукою других таких півтори тисячі золотих, котрі вони заплативши і до тої суми приложивши, вже подвійний від трох тисяч пожиток, триста золотих до школи що року чинити будуть повинні, ніяк не відступаючи від повинности своєї. А колиб ще вдруге такеж недбальстао у них знаходилося і не показалася пильність належна около шкільних наук знова мають підпадати під кару подвійної суми трьох тисяч до шести тисяч золотих та рівнож у подвійний пририбок шість сот золотих на кожний рік та у невідмінну пильність около школи наук учтивих. І так без усякої відмови, самі собою, маєтком своїм з потомками в усі потомні віки всі Браття Брацства Церковного храму Пречистої Богородиці, Леополіти, около помноження учтивих наук в школі братській в місті Львові старатися, працювати і промисл всякий чинити, під вище описаною облігацією і кондиціями, яко спасення своє і народу і діток своїх і Церкви Христової помноження милуючи, вічно і невідмінно разом з нами мають і повинні будуть.

„І на цім тую вічну Війська Й. Кор. Милости Запорожського фондацію уґрунтувавши і тим Браттям Брацства Церковного Львовського в руки подавши, ту згадану суму півтори тисячі золотих через післанників уповновласнених Їх Милостей і Братію Брацтва Львівського Пана Григорія Рушновича Романовича і Пана Павла Михайловича віддаємо і при печати нашій митропольській руками своїми підписуємося.

„В Монастирі Михайлівському Церкви Золотоверхої в Київі, дня 24. червня місяця 1622 року від Христа, а від сотворення світа 7130, індикта пятого.

„Йов Борецький Митрополит Київський рукою власною (Печать.)

„Олифер Остапович Голуб Гетьман Війська Й Кор. Милости Запорожського з товаришами (Печать.)

„Ларіон писар“.

—o—

Для пояснення цеї грамоти:

Запис на львівське Брацтво Петро Конашевич Сагайдачний зробив 5. квітня с. с. (15. квітня н. с.) 1622 р., на тиждень перед смертю. Гетьман призначив на Брацтво 1500 золотих, на теперішню валюту приблизно 6000 франків або 4.500.000 марок поль. Фондація мала бути льокована так, щоби приносила річно 150 золотих цебто 10 проц. Виконавці тестаменту митрополит Йов Борецький і гетьман Олифер Голуб вручили леґат уповновласненим делеґатам Брацства в Київі 24. червня (4. липня) 1622 р. Брацтво прийняло леґат і, як вказують рахунки з кінця XVII. в., справді вживало його на утримання школи. Що сталося пізнійше з записом, цього до тепер не досліджувано.

Виконавці тестаменту, київський митрополит і гетьман Запорожського війська, в імени свойому та своїх наступників застерегли собі право контролі над виконанням запису. Не можуть вони тепер перевести цеї контролі... Та в кождому разі Ставропігія має моральний обовязок відновити фондацію „вічної памяти і слави несмертельної гідного Гетьмана“.

Шевченківські свята.

Ужгород.

Шевченківські свята.

І Підкарпатська Україна зачинає поволи привикати до щорічного святкування смерти Тараса Шевченка, поволи зачинає й тут його культ запускати коріння. Цього року заснувався з усіх місцевих українських товариств і організацій комітет, котрий знов назначив із себе святочний 6 членний комітет. Головою комітету назначено місцевого адвоката д-ра Михайла Бращайка, заступником проф. Августа Штефана, секретарем Антона Дівнича, скарбником Мих. Виняра, членами: Миколу Садовського та Олексу Приходька.

Заходом цього комітету відбулося величаве Шевченківське свято дня 9. ц. м. в міськім театрі в Ужгороді. Рідко коли так щільно заповнила публика салю, як цим разом. На салі, що два дні тому назад на даванім в друге „За двома заяцями“ світила прикрими пустками, не було вільного місця, а каса була в формальній облозі. В публиці чути мову українську, чеську, мадярську. В деяких кругах уважали це свято українською маніфестацією. Комітет іменно постановив проти традиції написати, що це прямо свято найбільшого українського поета (а не „руського“), що й виразно стояло на афішах та запрошеннях.

Свято зачалося промовою проф. Августина Штефана (місцевого Українця), котрий сказав, що память

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Портрет Конашевича Сагайдачного.

Мало кому з великих представників нашого минулого пощастило перейти до історії з так непохитно усталеною фізіономією, як Конашевичеви Сагайдачному. Бо коли полишимо на боці самозрозумілу апокрифічність „портретів“ історичних постатий України, збережених на — монетах, мініятурах рукописів, фресках та портрето-іконах, що повстали до часу первопочинів українського реалістичного портрету, датовзних більш менш першою половиною XVII. ст., то й згодом, коли портретне малярство стануло в нас на рівені цехової техніки, усталення типу облича поодиноких діячів ставило перед дослідником деколи непоборимі трудноші. Апокрифи не переводилися; клясичним зразком для цього може послужити хочби неусталеність типу облича такого гетьмана Мазепи, якого фізіономією цікавилася не тільки українська, але й европейська література та наука.

В звязку з постатю Сагайдачного трудноші того рода, коли вже не цілковито усунуті, то в великій мірі упрощені. Фізіономія великого Галичанина збереглася до нас в одинокій редакції сучасної ритовини посмертного панеґірика виданого Касіяном Саковичем в Київі 1622 р. Вона то є одиноким і до найдальших можливостей достовірним документом, на якому оперлася пізнійша іконографія Сагайдачного.

Ритовина, про яку мова, не повстала очевидно на основі сеансів тогочасного маляра зі Сагайдачним; українське навіть портретне малярство того часу не признавало моделя. Портрети мальовано з памяти а в більшости випадків „по умертвії“ портретованого. Та всеж таки ті хочби й зглядні портрети мусіли мати якесь мінімум схожости, чого вимагав похоронний обряд; над домовинами великих покійників завішувано т. зв. „labara funebria“ — намогильні хоругви з можливо вірним портретом покійника в окруженню символів чи зображень доконаних ними подвигів.

Опис такої одної хоругви, завішеної над домовиною Тимоша Хмельниченка находимо в записках Павла Алепського, який будучи 1653 р. в Суботові писав: „В неділю ранком після утрені відправили ми поминальне Богослуження по (Тимоші Хмельниченку) над якого гробницею по їх (Українців) обичаю висить велика хоругов на якій намальовано зовсім схожий портрет героя верхом на кони з мечем в правій руці і з булавою в лівій, зі зображенням Молдавії, яку (Тиміш) ходив воювати“.

Анальоґічний, закріплений обичаєм характер мала й намогильна хоругов Сагайдачного, якої ґрафічною реплікою є обговорювана ритовина в панеґірику Саковича. Хоругов до нас не збереглася, через що й доводиться нам спинитися тільки на ритовині.

Невідомий київський ритівник першої половини XVII. ст., який кромі портрету Сагайдачного ритував для панеґірика заставки, ініціяли, герб запорожського війська і картину здобуття Кафи, що мабуть була на намогильній хоругві Сагайдачного, зобразив гетьмана верхом на кони, який повернутий в право гребе неспокійно правою ногою. Сам гетьман, повернутий в три четверті до глядача, лівою рукою придержує поводи, в правій держить булаву. Одягнений в футряний колпак з піднятим матерійним дном, в довгу, обтислу бекешу, запнуту рядом дрібних ґузиків. Позаду з правого боку звисає узористий сагайдак, з під коня визирає кінець кривої шаблі. Нога у високому чоботі спирається кінцем пальців в стремені. З під сідла виглядає узористий чапрак. З лівого боку картинки герб „Побог“ (підкова з хрестиком) і початковими буквами назвиска гетьмана. Горою ритовини, по боках голови гетьмана біжить кирилична напись в два ряди: „Петр Конашевич Сагайдачний гетьман войска Е. К. М. Запор“.

Мініятурне облича гетьмана, до чого примусив ритівника обмежений розмір ритовини, характеризує — придовгуватий, злегка вірлиний ніс, висунута долішна губа і довга, боярська борода. (Гляди репродукцію ритовини: М. Грушевський „Культурно-національний рух XVI—XVII ст.“)

Описана в горі ритовина послужила в першій мірі основою для автора мініятур рукописної літописі Величка, який поза вигладженням основних черт ритовини задер-

Шевченка обовязана святкувати і Підкарпатська Україна по заваленню збудованого мадярським режімом китайського муру, бо Шевченко „кров од нашої крови“; ним належить гордитися, бо такими велитнями духа не можуть похвалитися инші славянські народи.

По промові слідувала вистава 1. дії „Назара Стодолі“ силами „Руського театру товариства Просвіта“ в обсаді: Кичатий-Чугай, Галя Іванова, Стеха-Приємська, Назар Певний, Гнат-Ручко, свати-Левітський і Біличенко. Дія перейшла бравурно, кождий виконавець ролі розвинув все найкраще, що лиш міг. Особливо великий рух зробився між присутними, коли свати зачали сповняти обичай сватання.

По короткій перерві виступає за сцені, по двох боках високого педесталу з портретом Шевченка кисти маляра Кричевського, великий понад 70-членний хор, злучений із хору театру та т. зв. „Руського Національного хору“. Слід зазначити, що хор театру розпоряджає як частина б. Української Капелі добрим співочим матеріялом. „Руський Нац. хор“ це організація місцевих Українців, головно старшої шкільної молоді. В супроводі військової оркестри відспівано Лисенка „Вмер батько наш“.

Пані М. Цьоканова відспівала Лисенка „Садок вишневий“, Заремби „Не тополю високую“ та „У перетику ходила“. Декляматорка учениці Маргарети Бращайківної „Минають дні, минають ночі“ була нагороджена бурею оплесків. Тенор Іван Сайко відспівав Лисенка „Огні горять“ та Волошина „Ой гляну я подивлюся“. Сайко стає любимцем гутешної публики задля сили та тембру його голосу. Сей раз мусів проспівати надпрограмово ще дві пісні. Ученик дякоучительської семинарії С. Куцин в козацькому убранні продеклямував Шевченкову „Тополю“. Кантатою „Бють пороги“ закінчився перший відділ концертової части.

Другий відділ зачався кантатою Лисенка на слова Самійленка „Вмер поет“ з коротким, але знаменним сольом п. Кирчова. Надпрограмово віддеклямувала п. Іванова Лесі Українки „Вмер співець“ і „На Великдень на соломі“. Концерт затягнувся, публика була вже виведеною програмою змучена та нетерпеливо чекала заповідженого соля п-і Ольги Дівнич „Минули літа молодії“ в супроводі скрипки і фортепяну. Ця музична перлина бл. п. Ніжанковського була відспівана з такою вистудійованою інтерпретацією, та дала такі цінні ефекти, що публика слухала як зачарована. В дуеті Лисенка „І широкую долину“ показали п. Сайко і пані Дівнич, що голоси їх злучені можуть дати слухачам правдивий музичний пир. В другім, відспіванім на домагання публики дуеті Лисенка „Коли розлучаються двоє“ пані Дівнич співала альтову партію та показала ширину свого небуденного діяпазону.

Витаний сердечно публикою віддеклямував Микола Садовський Шевченкове „Посланіє“. Як декляматора знає Садовського майже вся Галичина, тому над цим не буду задержуватися. Скажу лишень мимоходом, що тут Шевченко надається до декляматції більше в епічних річах, бо ліричні при слабім знанні мови тут тяжко зрозумілі.

Відспіванням „Заповіту“ закінчилося це величаве свято. Загалом так на своїх, як і чужих зробив концерт величаве враження даючи першим розраду та віру, а другим показуючи велич нашої культури. Вкінці належить піднести з признанням працю дірігента театру О. Приходька біля вивчення хорів, головно згаданого „Руського Національного хору“, в котрім є деякі члени, головно дівчата Українки, що знають ще лишень декілька слів по свойому.

Розійшлися Підкарпатські Українці несучи з собою кинені з жаром із сцени проф. Штефаном слова Шевченка:

„Наша дума, наша пісня
Не вмре не загине“.

ад.

Велика Україна.

Вищі школи на В. Україні.

Світова війна скрізь тяжко відбилась на науковій праці. Пройде чимало літ поки ця праця дійде знову до нормального стану. Але ніде становище робітників науки і умови наукової роботи не знаходяться в такому тяжкому стані, як на В. Україні.

Скінчилась світова війна. Прийшла революція в Росії. З нею прийшли безкраї громадянські війни, які тяглися з 1917 по 1920 р. Територія майже цілої України за весь цей час безнастанно була театром військових подій. Увесь час мінялись уряди (в Київі, — центрі наукової роботи за цей час перемінилось більш 15 урядів). Кожний з них в тій або иншій формі давав нові, часто кардинально протилежні директиви, які мали регулювати життя вищих шкіл. Професори і студенти мимо волі втягались в політичну боротьбу і з переміною урядів часами в великій кількости мусіли залишати свої авдиторії і лябораторії і кидати те місто, де раніше проходила їх наукова діяльність.

Inter arma silent musae — цей вираз як раз на Україні має найліпше потвердження. Там уряди так скоро змінялися, що неодин з них не мав можливости звернути більш-менш серіозну увагу на поліпшення стану наукових робітників і поліпшення умов наукової праці. А вони з кождим місяцем робились все тяжчими і тяжчими.

Підчас горожанських воєн найбільш терпіли великі міста, їх господарство все більше занепадало. Часто-густо не було світла, не було води, не було палива, не було харчів.

Були часи, коли в акушерських клініках замерзали немовлята...

Професори часто залишали наукову працю і мусіли робити те, що давало їм можливість не вмерти з голоду. Вони працювали фізично, рубали в лісі дрова, кололи дрова в місті, шили чоботи і т. и. В такомуж стані були й студенти. До того прийшла ще і повна відрізаність від світових наукових центрів. Не було можливости заосмотрити лябораторії інвентарем; клініки не мали інструментів і найнеобхідніщих ліків.

Починаючи з 1914 року на В. Україні рідко надходила нова наукова література, а з 1917 р. тільки коли неколи будь-хто з професорів тою чи иншою дорогою одержував окремі числа наукового журнала.

Тепер, коли на В. Україні вже рік немає горожанської війни, уряд У. С. Р. Р. поробив деякі заходи до поліпшення стану вищих шкіл. Видано цілу низку декретів, які стремлять до поліпшення побуту робітників науки, більш-менш регулярно видається так званий академічний пайок, що дає можливість будь якого істнування, заведено спеціяльно урядову комісію для поліпшення побуту вчених.

Одначе ця поміч не вистарчає. Необхідна є поміч науковим силам України зовні і то матеріяльна (харчі, одежа, узуття, білизна та инше) і тим, що конечне для наукової роботи (книги, наукові журнали, всілякі приладдя до письма і т. и.) Під цю пору на В. Україні працюють дві великі чужоземні організації: Ара (Американська Адміністрація Допомоги) та Високий Комісаріят д-ра Нансена. Крім того працює там декілька організацій національних чужоземних Червоних Хрестів.

Спис вищих шкіл:

	Кількість професорів і педагогічного персоналу	Кількість студентів
Київ:		
1. Українська Академія Наук	—	—
2. Політехнікум	233	2.042
3. Медична Академія	213	4.025
4. Інститут Народнього Господарства	125	3.156
5. Вищий Інститут Народньої Освіти	187	3.260
6 Ветеринарний Інститут	80	748
7. Інститут Зовнішніх Зносин	—	біля 1.500
8. Інститут ім. Лисенка (музично-драматичний)	105	786
9. Українська Академія Мистецтв	—	біля 400
10. Археольогічний Інститут	—	—
Харків:		
11. Технольогічний Інститут	199	2.163
12. Медична Академія	162	4.300
13. Сільсько Господарчий і Ветеринарний Інститут	106	2 600
14. Інститут Народнього господарства	119	1.658
15. Вищий Інститут Народньої Освіти	196	1.538
16. Вищий Музичний Інститут	31	116
Одеса:		
17. Політехнікум	165	3 650
18. Медична Академія	288	4.479
19. Інститут Народнього Господарства	33	1.486
20. Вищий Інститут Народньої Освіти	198	2.079
21. Вищий Драматичний Інститут	14	93
Катеринослав:		
22. Гірничий Інститут	111	2.367
23. Медична Академія	120	2.240
24. Вищий Інститут Народньої Освіти	60	1.500
Ніжин — Чернигівщина:		
25. Педагогічна Академія	106	577
Житомир:		
26. Вищий Інститут Народньої Освіти	30	734
Полтава:		
27. Вищий Інститут Народньої Освіти	42	1.000
Камянець — на Поділлю.		
28. Сільсько Господарчий Інститут	65	500
Разом	біля 3.088	біля 56.041

жав основний тип облича в повні.

Очевидно, що в парі з питанням зовнішних черт фізіономії підіймається питання внутрішної, духової структури людини. Цього питання не міг, самозрозуміло, заспокоїти примітивний рилець безіменного київського ритівника з першої четвертини XVII. ст. Щасливим збігом обставин, в допомогу дослідникови приходить характеристика гетьмана полишена його сучасником Яковом Собєским, що як один з комісарів в хотинській війні знав Сагайдачного особисто. В його то хотинських мемуарах находимо дещо, що може послужити доповненням зовнішної фізіономії гетьмана та послужити матеріялом для сотворення повного його портрету в нинішному розумінню вимог, ставлених до портретного мистецтва в загалі. Довідуємося відтіля, що гетьман, якого Собєский не вважав за шляхтича „підійнявся над своїм простим (?) походженням і способом життя — своїм бистрим розумом, помітною зрілістю думок, незвичайним дотепом в словах і ділах... був чоловіком великого духа, що шукав небезпеки, легкова жив життя, в бою перший, в відступленню останній, проворний, діяльний. В таборі був він сторожкий, мало спав і не віддавався пянству, за те — неповздержно служив Венері і це прискорило його смерть. На нарадах був обережний і маломовний“.

Ненавидів анархію, „обряд і віру грецьку окружив він незвичайно гарячим, більш ніж забобонним культом, а для тих, що перейшли на лоно римської церкви був ворогом завзятим та запеклим“.

Тих кілька характеристичних черт духової структури гетьмана мусимо мати на увазі тоді, коли з примітивної ритовини поч. XVII. ст. схочемо вичарувати повний, правдішний портрет тої небуденної людини. З кождому випадку не може поминути цього маляр, що відповідаючи вимогам сучасної хвилі захоче сотворити історично-вірний портрет Сагайдачного, вірний не тільки зовнішними аксесоріями, але й повнею тих духових цінностий, яким не могло дати виразу сучасне гетьманови мистецтво.

Нова радіостація в Одесі.

Камянецька большевицька газета „Червона Правда“ з 1-го квітня повідомляє з Одеси, що там закінчена будова нової морської радіостації, яка буде обмінюватись радіо-телеґрамами з усіми портами Чорного та Азовського моря.

Сумні роковини.

„Червона Правда“ з 1 го квітня подає, що в Одесі урочисто відсятковано другі роковини одеської пішої команди, яка відограла значну ролю в подавленню повстання німецьких кольоністів проти большевиків в районі Херсонщини.

Німецькі кольоністи виступали разом з українськими селянами.

Цікава „амнестія“.

З Харкова доносять з д. 15. ц. м.: Оголошено тут амнестію, одиноку в своїм роді. Сказано там м. и.: Скоропадський, Петлюра, Махно, Тютюник, Врангель і Савінков вийняті з під права, як вороги волі українського народу.

Перебуваючі за кордоном українські горожане можуть користати з амнестії і вернути до вітчини, одначе кождий з них мусить внести індивідуальне прохання.

В справі голодівки українських студентів в тюрмі при вул. Баторія.

Звідомлення.

В звязку зі справою голодуючих студентів конферували 17. IV. 1922. відпоручники Колеґії оборонців з президентом Окр. Карн. Суду. Підчас конференції заявив президент, що сам розмовляв в підсудимими та повідомив їх, що всі сконкретизовані голодуючими домагання вважає здійснимими і обіцює їх сповнити. На це підсудні заявили, що не мають ґарантії, чи домагання справді будуть виконані і тому готові були би обітницю приняти тільки тоді, коли би їх оборона признала запевнення пана Президента достаточною запорукою здійснення домагань. Президент повідомив, що голодуючі поставили такі домагання: 1) Запоруки, що дістануть акт обжалования без проволоки, а найдальше в маю 1922. — 2) Що головна розправа буде визначена також без проволоки по правосильности акту обжалования, а в кождім випадку найдальше в першій половині червня 1922. Вкінці поставили кілька бажань адміністративного характеру. Від забезпечення здійснення цих домагань роблять голодуючі зависимим припинення дальшої голодівки.

Супроти цих домагань заявив Президент, що слідство вже покінчене а слідчі акти переслані вже Прокуратурі до виготовлення акту обжалування. Президент порузумівався з покликаними чинниками і одержав запевнення, що акт обжалування буде доручений найдальше на протязі місяця мая 1922. Про визначення головної розправи на червень ц. р. заявляє в порозумінню із Президентом Апеляційного Суду, що і це домагання буде виконане. З огляду на такий стан річи просив Президент закомунікувати голодуючим становище оборони. Супроти цеї заяви президента перервали відпоручники дальшу конференцію та предложили цілу справу на спеціяльнім, пів години пізнійше скликанім засіданню оборони.

Зібрана Колеґія Оборонців після предложення повищого звіту і переведення дискусії, рішила що: з огляду на уряд, який займає Вп. Президент Гавель і його особу вважає, що його обітниця може дати забезпечення здійснення домагань голодуючих, тому належить порадити підсудним покищо перервати дальшу голодівку.

Відпоручники оборони, безпосередно по цім закомунікували голодуючим це становище оборони. Наслідком цього припинено дальшу голодівку нинішнього дня о год. 2.15 по пол.

Львів, дня 17. IV. 1922.

За Колеґію Оборонців:

Д р М. Левицький в. р.

Д-р Филип Евин в. р.

Причинок до лісової панами у Сх. Галичині.

Пос. Стапіньскі відкрив на засіданню польського сойму рубчик заслони, поза якою криється польське хазяйнування українськими лісами, безоглядна, дика експльоатація адгерентами п. Вітоса східно-галицьких лісів. Про це писали ми в 11-тім числі „Громад. Вістника“ („Стилева панама“).

Сьогодня маємо змогу подати свіжі причинки до цієї панами.

Між контрактами, про які говорив п. Стапіньскі не бачимо згадки про контракт, який заключив в 1921 р. окружний заряд державних лісів у Львові з фірмою „Зетпероль“. А цей контракт не тільки дорівнує своїми умовами славним сьогодня завдяки Стапінському доменовим контрактам, а й перевисшує їх. Ходить тут о дарунок, який зробило польське правительство через начальника окружного заряду краєвим майном товариству „Зетпероль“. Товариство „Зетпероль“ одержало з вільної руки вируб в тринайцяти надлісництвах (одна четверта надлісництв в Галичині) на десять літ, т. зн. 110.000 m^3 ужиткового дерева зі зрубів, в додатку зі зломами і виворотами, що до яких признано товариству право первокупу, сумарично на 10 літ 1,250.000 m^3 будівельного матеріялу. За це дерево товариство має платити ціну польської державної тарифи з тим, що значну його частину має відступити на будову „domów i zagród dla osadników“.

Розуміється, товариство позірно піддається ріжним патріотичним чинитьбам, які годі сконтролювати, які на ділі є параваном для відвічальних чинників, мовляв інтерес заключено й патріотично.

Якщо взяти під увагу, що при ліцитації за ці самі обєкти були оферти висші понад 20 прц. від державної тарифової ціни зі зобовязанням брати по тій ціні і опалове дерево, так дістанемо зовсім цікавий причинок до польської господарки українськими лісами.

Коли приймемо за 1 m^3 ялини на пни 1500 мп. як пересічну ціну, так виходить, що після теперішного стану річей торгуюча українськими лісами польська держава втратила на 1 m^3 450 мп., отже сумарично 562,500.000 мп.

Про згаданий контракт згадуємо тому, що саме минулого року старалося одно українське будівельне товариство, яке поставило собі за мету відбудову знищених війною домів, о приділ з двох надлісництв 10,000 m^3 дерева по тарифових цінах. Начальник окружного заряду приняв відпоручників т-ва в вічі прихильно та обіцяв, що справа буде полагоджена в дорозі ліцитації.

Ліцитації позірно відбувалися, одначе поза плечима оферентів навязано пертрактації з тов-ом „Арбор“, яке відтак, підмалювавшись на патріотичний лад, перетворилося в „Зетпероль“ і воно дістало з вільної руки вируб не тільки в двох надлісництвах, о які старалося українське т-во, а й ще в 11 других.

Отже для українського підприємства на відбудову наших сіл немає ні гроша ні матеріялу.

А ці численні контракти, що потягають за собою широко-поверхневі вируби, насувають ще й инші рефлексії.

Українські ліси підчас війни здевастовано. Раціональна господарка в них сталася казкою минувшини. А тепер, коли в знищенім краю таке велике запотрібовання на будівельний матеріял, з легкої руки відступається міліони m^3 на жир для спекулянтів.

Бачимо, як поквапно вирубується наші ліси, бачимо горячкову метушню по приватних і державних лісах, на наших очах тисячі ваґонів з подільською дубиною і гірською смеречиною вимандровує поза межі краю. А Східна Галичина вже перед війною зачислялася до вбогих на дерево країн, бо виказувала 0·27 ha ліса на голову, між тим коли край, що має низше як 0·37 ha на голову, мусить вже дерево імпортувати. Заки воєнні вируби, які так не впадають у вічі, бо порозкидувані по всім усюдам, не будуть точно зреєстровані, так довго не вільно вирубувати понад приписаний річний етат, який в додатку в знищених війною околицях повинен бути обережно зредукований.

Сьогодня витинання широких лісових просторів, колись заборонене австрійським законом і уважане за девастацію, недопустиме вже хочби тому, що під теперішню пору нема прилагодженого ані насіння ані розсадників, щоби вирубані простори негайно залісити.

І ще одна справа. А саме справа експльоатації приземної сосни (pinus pumilio), так зв. жерепу на добуття етеричних олійків.

Поза лінією смереки, там де розтягаються безмежні вали ґрехоту та альпейських мохів і торфовищ, зайняв своє місце жереп. Важність тих жерепових піль є двояка. Вони неначе обдротовують підлягаючі вітрінню скали і таким чином не допускають, щоби каміння і шутер опускалися в низ, отже спиняють засипування низинних піль через гірські ріки шутром; а там, де вони вкривають торфовиска і мохи неначе природною ослоною, здержують парування великанських водних резервоарів, через що наші ріки в слотні літа не виливають катастрофально, а в найбільші посухи мають доволі води, отже ріки не висихають.

Згадані поля простягаються в области всіх наших рік. Вони вкривають пасма Карпат і надають їм спеціяльну закраску, отже вже хоч би й з самого естетичного огляду слід би це пошанувати як характеристичну рису наших гір.

На їх ріст зложилися сотки літ і ми не можемо предвидіти катастрофальні наслідки, які може потягнути за собою вируб жерепу.

Кличемо до „Товариства Охорони Природи“, щоби бодай воно поробило заходи для ратовання жерепників під Говерлею, щоби постаралося о припинення саме тепер пляночого нищення жерепу на полонинах Татарова і Зелениці і поробило заходи, щоби нищення жерепу в приватних і державних лісах було недопустиме.

Німецько-російський договір.

З Ґенуї доносять; Делеґація російська оголосила текст договору, заключеного між Німеччиною і Росією. Він звучить:

I. Оба уряди порозумілися, що полагоджения справ між Німеччиною і Совітською республикою, що походять з часів війни між Німеччиною і Росією, буде переведене на таких основах:

А. Німеччина і Росія зрікаються взаїмно звороту воєнних коштів, як також звороту воєнних шкід, себто тих шкід, які спричинено у воєнній полосі через військові зарядження.

Б. Публичні і приватні правні відносини, які нарушено воєнним станом, будуть поладнані на підставі взаїмности.

В. Німеччина і Росія зрікаються взаїмно звороту коштів за удержання своїх воєнних полонених.

II. Німеччина зрікається претенсій, що повстали дотепер ізза применения законів і розпорядків совітської республики, що торкаються також прав Німеччини, під умовою що Совітська республика не заспокоїть подібних претенсій третих держав.

III. Дипльоматичні і конзулярні зносини між Німеччиною і Совітами будуть негайно на ново навязані, а спеціяльний договір управильнить справу допущення обосторонних консулів.

IV. Оба уряди згідні в цьому, що щодо загального положення горожан одної і другої держави, на території другої сторони, будуть миродайні основи найбільшого упривілейовання, а також в управильненню торговельних і господарських відносин буде міродайним прінціп найбільшого упривілейовання.

V. Оба уряди узгляднюють господарські потреби другої держави у взаїмнім, приязнім дусі та при основному управильненню цих справ, передтим порозуміються. Німецький уряд висказує готовість поперти по змозі намірені умови, які вдруге зголосили приватні фірми, щоби облекшити їх переведення.

VI. Точки I. Б. і IV. цього договору входять в життя рівночасно з ратифікацією. Прочі постанови входять негайно в життя.

Договір підписано в двох примірниках в Рапальльо 16. квітня 1922. — *Ратенау, Чічерін.*

„Великий інтерес“.

Кореспондент „Daily Chronicle“ доносить з Ґенуї, і що німецько-російський договір є першим уловимим вислідом ґенуенської конференції і представляється як „великий інтерес“ поміж Німеччиною і Росією.

„Політична цілість“.

З Ґенуї телеґрафують, що з IV. ст. німецько-російського договору виходить, що Німеччина вважає давні области царської Росії як політичну цілість.

Дипльоматичний справоздавець „Морнінґ Пост“ доносить з Ґенуї, що німецько-совітський договір буде мати також вплив на справу репарації, а іменно можливим є в тій справі скорший розвій, як би то можна було очікувати ще перед недавним часом.

Конференція в Ґенуї.

Праця в комісіях.

Російські делеґати не брали сьогодні участи в засіданню політичної комісії, позаяк, як доносять, це засідання зістало в послідній хвилі відкликане, так, що російські делеґати не могли виїхати, щоби на час виїхати з Рапальо до Ґенуї. Супроти вдоволяючого перебігу передполудневих конференцій, візвано поодинокі комісії до континуовання праці. Субкомісія для транспортових справ обговорювала постанови в Порторозе, дотикаючі реґуляції міжнародного залізничого руху. Представники малої антанти заявили готовість приняття тих постулятів під услівям, що їх приймуть також инші держави антанти. Австрія заявила готовість ратифікування тих постанов

Фраґменти лихоліття.

I.

Заборона відчиту про Т. Шевченка.

Starostwo w Rohatynie.
L. 7421.

Rohatyn, dnia 5 kwietnia 1922.

Do Towarzystwa „Czytelni Proświty" w Oskrzesińcach.

Na prośbę z dnia 6/3 1922 w sprawie udzielenia zezwolenia na urządzenie odczytu „Tarasa Szewczenki" w domu Pańka Kurpity w Oskrzesińcach, zawiadamia się, że zezwolenie takie udzielonem być nie może, ponieważ dom, w którym odczyt miałby się odbyć, nie odpowiada wymogom przepisów policyjno-sanitarnych.

Przeciw temu wolno wnieść rekurs do Województwa w Stanisławowie w przeciągu 14 dni licząc od dnia następnego po dniu doręczenia przez Starostwo.

Kierownik Starostwa:
Frankowski.

II.

Rada szkolna powiatowa w Śniatynie.
L. 635.

Śniatyn, dnia 18/III. 1922.

Do
Wszystkich Zarządów szkół w powiecie.

Wskutek reskr. K. O. S. L. z dnia 1. marca 1922 L. 448/O. T. przedłożą P. P. kierownicy szkół w nieprzekraczalnym terminie do dnia 10. kwietnia b. r. odpowiedzi na następujące pytania:

1) Czy istnieją w tamt. gminie towarzystwa oświatowe.
2) Nazwa towarzystwa.
3) Dokładny adres.
4) Narodowość, wyznanie towarzystwa.
5) Rok powstania.
6) Cele.
7) Instytucje towarzyskie — teren pracy.
8) Majątek.
9) Ilość członków.
10) Czy obecnie czynne.
11) Ewentualne uwagi.

Przewodniczący
M. Łupicki.

III.

Управи народних шкіл городенського повіту одержали такий урядовий „указ":

L. 670/22.

Horodenka dnia 9. marca 1922.

Do
Wszystkich Zarządów szkół Rad szkolnych miejscowych w powiecie.

Ponieważ na wielu budynkach szkolnych niema w zupełności napisów lub też są tylko umieszczone w języku ruskim, przeto Rada szkolna powiatowa poleca Zarządom szkół zaopatrzyć budynki szkolne w napisy „Szkoła Powszechna... Klas", które winne być w pierwszym rzędzie w języku polskim, w szkołach z językiem wykładowym ruskim obok napisu polskiego, a nie ponad napisem także napis tej samej treści i tych samych rozmiarów w języku ruskim. — Za wykonanie niniejszego polecenia, o którem należy donieść Radzie szkolnej powiatowej do dni 14, czynię odpowiedzialnym pp. Kierowników (czki) szkół.

Wydatek ten należy pokryć z funduszów Rad szkolnych miejscowych.

Przewodniczący Rady szkolnej pow.:
Taras w. r.

...в міністерстві здоровля довідався від самого міністра, що уважають його за дуже добру лікарську силу, але до Стрия покищо не можуть дати, бо всі тамошні польські орґанізації „від правих почавши, а на найбільше лівих скінчивши" — проти него запротестували, а з їх голосом міністерство мусить числитися. При тім зробив йому п. міністер закид, що заводить в шпитали політику, бо „говорить до хорих по українськи, підчас коли урженндова мова в шпитали польска". Ось тобі, хлопе український благодать: давай данину і податки, поноси всі тягарі, а як захоруєш і хочеш ратуватися, плати високі шпитальні такси, але як не вмієш і не розумієш по польськи, то гинь, пропадай марно — лікареви не вільно до тебе говорити мовою тобі зрозумілою, бо це **політика!** І лікар за се буде покутувати.

6) **Повітова Рада шкільна** подання Українців та Українок о посаду з дуже малими виїмками відкидає, мовлячи, що нема місця, хоч рівночасно розділює посади у чисто українських селах як Добровляни, Печарна, Нагіряни Полякам і Полькам і то навіть таким, як нпр. п. сержант Юзак в Нагірянах, що з української мови навіть при матурі не мали ноти.

7) А вже вершком лихоліття то це, що і **епископський ординаріят в Станиславові** переніс на жаданнє воєвідства з Заліщик до Кудринець пароха Заліщик, о. Іллю Чорнодолю, священика доброго і ревного та вельми заслуженого громадянина без канонічного процесу і якогонебудь слідства, хоч слідство окружного суду в Чорткові виказало його цілковиту невинність.

Дописи з краю.

Заліщиччина.

Недоля нашої інтеліґенції.

В імя засади „zniszczyć inteligencję, z chłopem damy sobie radę", проголошеної старостою Гільдом на зборах мужів довіря в Заліщиках в 1920 р. після прогнання більшевиків — виарештовано усіх українських інтеліґентів в Заліщиках під замітом державної зради з §. 58. Всіх після довшого або коротшого вязнення в заліщицькім підвемелю віддавлено під ескортою до львівського уряду слідчого і там одних випускали, а инших „небезпечнійших" відсували до арештів при вул. Баторія, звідки відсилано до криміналу чортківського суду. Тут після переслухання завішувано над ними слідчий арешт, що тревав і три-чотири місяці. Остаточно випущено всіх на волю за зложенням відповідного приречення, а на кінець поприсилано усім звідомлення, що справу застановлено по мисли §. 90. пр. к. Не діждався того паперу Гриць Кузняк, що у тюрмі захорував на тиф і помер кілька днів після випущення на вільну стопу.

Невинно потерпівші, знищені тюрмою віддихнули, коли дістали таке свідоцтво своєї невинности від самого суду. Однак недовго прийшлось їм тішитися спокоєм, бо ті, що поставили собі на початку наведену засаду, не дійнявши своєї ціли дорогою судовою, взялись иншого способу нищення. І посипались на українських інтеліґентів обильно видалення зі служби, перенесення, припинення в авансах і т. п. благодати. На руку нищителям пішли всі центральні власти. І так:

1) **Дирекція скарбова** видалила зі служби комісаря сторожи скарбової Скоморовського, перенесла на захід до Ясла надкомісаря стор. скарбової Стефанюка, а поборця уряду податкового п. Гаврана здеґрадувала з управителя Уряду податкового на звичайного Урядника, поручаючи управу молодшому віком і службою Полякови.

2) **Кураторія** усунула з посади професора співу в учительській семінарії п. Найдана, надаючи її меньше укваліфікованому учителеви Полякови, а иншим Українцям учителям відмовила стабілізації.

3) **Президія скарбової палати** усунула з посади старшого ґеометра евіденційного інжініра Гр. Чеховича.

4) **Воєвідство** в Тернополи відмовило томуж інженірови Чеховичови авторизації на утворенне канцелярії ґеометра, хоч всі вимоги бувшого австрійського права були.

5) **Міністерство здоровля** у Варшаві відмовило управителеви канцелярії краєвого шпиталя в Заліщиках п. Глинському посунення його до висшої ранґи, хоч після інструкції дотеперішньої мав всі до того потрібні дані, а директора тогож шпиталя д-ра М. Долиньского здержало у перенесенню на директора шпиталя в Стрию, наразивши його на втрату заниманого ним мешкання і величезні кошти. Після довгих короводів дістав д-р Долинський посаду директора шпиталя в Стрию. Міністерство поручило йому до 14 днів посаду обняти і на сій основі вимовив він в Заліщиках мешкання, поїхав до Стрия, починив заходи що до винайму мешкання в Стрию, задаткував там для себе на зиму дрова, бараболю та инші потрібні річи, поробив заходи в справі перевозу річий і т. п. видавши на те все масу ґроша.

По кількох днях вертає до Заліщик і застає депешу з міністерства здоровля, що пересення його до Стрия з „важних взґлендуф службових" здержується аж до відклику. Ділялось це у вересни минулого року. Тому що до марта сего року заповіджений відклик не прийшов, а тимчасом минув речинець виповідженого мешкання, д-р Долинський поїхав до Варшави. Тут

ТЕЛЄҐРАМИ.

Союз Народів нац. меншостей.

Мінхен (ПАТ.) Від учера радить тут спеціяльна комісія Союза Народів для охорони національних меншостей. Наради, котрі є довірочні, потривають три дни. Предс. Анґлієць Дікенсен. Перший день виповнило вислуханнє погляду д-ра Медінґера з німецької части Чехії, котрий представив положеннє німецьких меншостей в Чехії, проф. Червенки зі Спижа, Брайґля з Гульчинського, Мадяра Сіллє з Чехословаччини, Словака Хрістіяна й Українця Дашкова. Рішеннє Союза Народів западе на пленарному засіданню в Празі з початком червня.

Німецька відповідь.

Берлін. (ПАТ.) По донесенням „Фос. Цтг." з Ґенуї, німецьку відповідь знову відложено. Як догадуються, буде вона дана щойно завтра рано. Італійський міністер внутр. справ Шанцер поробив заходи для наклонення Німців, щоби не висилали своєї відповіди, заки він не матиме нагоди переговорювати ще раз з Ратенавом. По одержанню цього звідомлення д-р Ратенав відїхав до віллі Шанцера.

Ґенуа. (ПАТ.) Авас. Год. 2. поп. Німецька відповідь ще не доручена. Здається, що Німеччина акцептує виключення її з політичних комісій, але могтиме брати участь у нарадах инших комісій.

Відень. (ПАТ.) „Н. фр. Пр." доносить з Ґенуї 20. ц. м. Вчера між год. 8. і 9. веч. дякуючи інтервенції з трьох сторін відбулася стріча Ратенава з анґлійською делеґацією в готелі „Мірамаре". Л. Джорджа не було. Присутні з притиском звернули увагу нім. делеґата, що прийняття німецької відповіди залежить від її форми і тону. Бажана є деяка гнучкість стилізації ноти, щоби не послідувало зірвання. Німецька делеґація заявила, що текст відповіди, що буде нині поп. оконечно зредаґована, предложиться найперше Анґлійцям для поороблення заміток.

Німеччина не уневажнить договору.

Берлін (ПАТ.) Німецькі часописи обговорюючи останні події в Ґенуї, пишуть: Німеччина не може відкликати свій підпис на договорі, бо це ослабило би її авторітет і внеможливило би заключування з нею договорів на будуче. Часописи бачать можливість полагоди цієї справи, коли влучиться російсько-німецький договір до договору, котрий мається заключити між союзниками і Росією.

Чи большевики порушать справу Сх. Галичини?

Відень (ПАТ.) „Вир. Альґ. Цтг." доносить з Ґенуї 20. ц. м.: З добре поінформованої сторони запевнюють, що всі чутки, начеб російська делеґація задумувала поставити на Ґенуенській Конференції справу Вильна і Сх. Галичини, є неправдиві.

НОВИНКИ.

— **П. Т. Довжники, які брали векслеві позички в часі безробіття в р. 1919,** зволять **найдальше в квітни с. р.** полагодити свої векслі, щоби охоронити себе перед **величезними коштами судовими,** які спричинює само вже запротестовання і заскарження векслів. **Зараз в перших днях мая** будуть всі неполагоджені векслі безумовно і невідклично заскаржені! **П. Т. Ручителі** зволять у власнім інтересі допильнувати, щоби довжники полагодили свої векслі ще конче в квітні с. р. в касі **Земельного Банку Гіпотечного** у Львові, ул. Підвалля ч. 7. — П. Т. Довжники нехай не чекають на **поіменне** листовне візвання, бо навіть і без попереднього поіменного візвання будуть векслі заскаржені. II. 1—3

— **Конфіската.** Вчорашне число (48) „Громадського Вістника" з д. 21. квітня ц. р. сконфіскувала прокураторія за чотири місця в статті „Чи це конечне?" і одну вістку в цілости в рубриці „Ріжні вісти". (17).

— **„Тактичне пересування"** урядників-Українців з рідної землі на захід відбувається м. и. і в польській скарбовій дирекції. Недавно вислано аж до Грудзьондза к. Ґданська одну туру урядників-Українців з „скарбової контролі" а невабаром має відійти друга, в тім числі: Федаш, Бородайкевич, Яворський, Крупа, Мерещук і Сухий. Переноситься їх лише тому, що почуваються Українцями, повнили службу за української влади і тому „можуть аґітувати" у Сх. „Малопольщі".

— **Тай у Львові не дописала даника,** як пише „Рогаппа", бо не зібрано навіть половини предвидженої суми. Нарікає, що Жиди й „Русини" наумисне ухиляються від плачення данини, а Поляків оправдує тим, що вони знищені війною...

— **Як доручують американські листи?** С. Г. вислав з Америки до Б. Каца в Золочеві лист з чеком на 10 долярів. Та Кац одержав порожну коверту, чек виміняв хтось по дорозі.

— **Позір Золочівщина!** Пригадуємо, що дня 21. IV. 1922 р. о 1 год. по пол. відбудеться в великій салі дому ім. М. Шашкевича в Золочеві (Підвійтє) Конституюче Зібрання Кружка У. П. Т. а рівночасно другий Зїзд Ширшого Шкільного Комітету, на котрий прохаємо всіх свідомих громадян без огляду, чи доручено їм запрошення, прибути й привести з собою як найбільше людей. Всеч. Отці і Вп. Учительство зволять подати це людям до відома. — Шкільний Комітет. 1144 1—2

ЖІНОЧИЙ ВІСТНИК.

Жінка в політичнім життю.

Нема ні одного питання в суспільному життю, якому жінка присвячувала би так мало уваги, як всемогучому питанню політики. Що більше! З посеред жіноцтва добуваються час від часу голоси, наклекуючі до якоїсь фантастичної місії визволювання душі і спрямовування діяльности жінки на виключно тільки естетичний та етичний шлях, як протест проти скоррумповання політики та шкідливого її впливу на етичний бік людського життя. Очевидно, що всяка скрайність в одному чи другому напрямі може тільки пошкодити здоровому розвиткови жінки яко людини, навпаки направлення її на практичний шлях людської діяльности принесе користь їй, а також тій суспільности, серед якої їй приходиться жити. Що політика і коррупція так недалеко від себе стоять в теперішньому світі, цему не винна політика, а властне та обставина, що широкі верстви народу не беруть в ній участи а через те політика не є на стільки демократична, не стоїть на стільки під контролею загалу, щоби там не могла закрастися коррупція. Відома річ, що коррупції може положити край тільки як найширша демократизація, і тому то проти неї так бороняться ревно всі „власть імющі". Політичне рівноуправлення жінки пособляє що раз ширшій демократизації суспільного життя і якраз участь жінки в політичному життю мусить з часом очистити політику від тих її негативних прикмет. А це може статися аж тоді, коли жінка навчиться користати як слід з свого політичного права і своєю масовою участю в політичному життю причиниться справді до його демократизації.

Своєї ваги, як політично повноправної одиниці не зрозуміли ще цілковито жінки навіть культурно та політично високо розвинених націй.

Краще, чим сама жінка, зрозуміли її ціну яко виборця ті, що досі заперечували жінці всякого політичного права. От в Німеччині великими противниками жіночої не тільки політичної, але навіть культурної рівноправности були деякі круги німецьких націоналів. І ще в р. 1916, отже в самім розгарі війни, і утворили серед них „Deutscher Bund gegen die Frauenemanzipation", який видав брошуру п. з. „Frauenstimmrecht und Frauenemanzipation", в котрій дуже вороже виступається проти політичного рівноуправнення жінки.

І власне ці непримиримі вороги жіночого рівноуправлення зуміли як найкраще і як найскорше пристосуватися до змінених політичних відносин і зараз підчас перших виборів, в яких брали участь жінки, зєднали для своєї партії більше число жіночих голосів, чим мужеських. Одначе не зважаючи на це, що реальна сила каже політичним партіям зєднувати собі як найбільше число жіночих виборців, істнує внутрі неодної партії вороже відношення.

Українські жінки ставлять в політичному життю що й но перші кроки. У нас не запустила ще навіть коріння та думка, що жінка мусить приєднатися до якоїсь політичної групи, щоби дійсно брати участь в політиці. Ми стоїмо ще на ґрунті безпартійних жіночих організацій, які як переходній етап приготовлення жінки до участи в громадянському життю є для нас необхідні. Одначе цей етап повинен бути по змозі найкоротший. Найблизчий мент може принести політичні зміни і перша політична акція змусить жінку, як що вона схоче у тій акції взяти участь, вийти з безпартійности і виказати свою партійну приналежність. В якій небудь позитивній роботі, нпр. у виборчій акції, не зможуть обєднати цілого загалу жіноцтва ні чисто жіночі інтереси, ні які ще довго будуть істнувати, ні інтереси загально народні під теперішню хвилю найважніщі.

Таке зєднання можливе опісля по виборах між жінками всіх заступлених партій для охорони жіночих прав і домагань — у самій виборчій акції мусить наступити зріжничковання жінок на підставі політичних поглядів, бо годі припустити, щоби загал жіноцтва певної території мав однакові погляди на всі політичні справи і однакові господарські інтереси. А навіть коли і допустити цей випадок, жінки мусіли би хиба творити окрему жіночу курію, якої очевидно ми собі не можемо бажати, бо ніяк не лежить в нашому інтересі відсепаровуватися політично від мущин і витворювати штучний політичний фемінізм. Лишається отже безпартійній жіночій організації до сповнення одно дуже важне завдання, бути політичною школою для згуртованого у ній жіноцтва.

Школа ця мусить приготовити жінку до партійного політичного життя, бо без нього жінка ніяк не обійдеться. Передовсім мусить навчити її вишукати собі дорогу в партію. А на цій дорозі не сміє жінка кермуватися хвилевою забаганкою або несвідомою симпатією до тієї чи иншої партії. Мусить навчитися розуміти та оцінювати партію не тільки по її кількох загальних та поверхових кличах або хвилевих успіхах, а навпаки увійти в суть партійної ідеольоґії, познакомитися основно з її науковими підставами та світоглядами, пізнати її ціли та стремління, зглубити її етичний, суспільний та економічний підклад. Дуже часто лучається й серед мущин, що властиві проблеми партії пізнає член її аж після свойого організаційного втілення у партію; через партійну працю та партійну пресу здобуває собі ясність та зрозуміння цілий партії. Хоча цею дорогою можна нераз дістати і цінних членів для партійної праці, то все таки воно менш безпечне та певне і то в одинокій мірі як для партії, так і для тих партійних одиниць. Такі „Mitläufer-и" збільшують вправді партію чисельно, але творять в ній небезпечний елемент, який при першій ліпшій нагоді може партію зрадити, не маючи з нею ідейного звязку. Що жінок будуть старатися заманити у партії дешевими та поверховними кличами — це певне, а що вони при своїм політичнім анальфабетизмі дадуться в цей спосіб політично висискувати, це більше як певно. І тому нашим завданням повинно бути здобути собі цю потрібну ясність та зрозуміння цілий та основ партії перед приступленням до неї. І це легко буде зробити жінці завдяки більшій інтензивности почувань у неї як неменш завдяки самооборонючому інстинктови жінки, яко поневоленої одиниці суспільности, — жертви суспільних порядків цілого ряду століть. Перше поможе їй вдуматися та зрозуміти етичний світогляд, який виливає з глибини людського почування і не має нічо спільного з фальшивою офіціяльною моралею, — друге збереже її від організаційного звязку з такими політичними кругами, які в ній бачуть тільки засіб до утревалення своєї влади.

Коли жіноча організація зможе сповнити ті завдання, виховуючи в той спосіб жінку на політично свідому та політично зрілу одиницю, то тим покладеміцну підвалину під будучу політичну діяльність жінки і дасть й змогу виборити собі кращу долю та будучину, до якої веде дорога тільки політичною боротьбою та політичними засобами.

Т. Б.

Для наших дітей — для будучности народа.

Дня 5. квітня ц. р. відбулися Загальні Збори Львівської Філії Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодіжю при дуже численній — як на наші відносини участи членів. З признанням треба піднести, що переважаючу більшість творило жіноцтво, даючи цим доказ, що розуміє значіння організації, розуміє, яким преважним виховуючим засобом для цілого громадянства, для цілої української нації є опіка над дітворою.

Збори відкрив і нарадам проводив голова товариства, радник Е. Сельський. В короткім звіті переповів історію Філії, яка протягом чотирьох літ свого істнування — заложена 1918 р. у час великої світової нужди і невідрадного політичного нашого положення в краю — мусіла боротися з чималими труднощами, щоби сповнити свої завдання і ціли. І сповнила їх як найкраще. Завдяки повній посвяті праці голови і членів виділу Філія розвинула свою діяльність між українською дітворою міста Львова в трех головно напрямах: для найменших в „Порадні", для старших в бібліотеці і видавництвах, для загальної суспільної опіки над українською дитиною в новій у нас на Галицькій Україні інституції сирітських матерей.

„Порадня матерей" (при вул. Скарги ч. 4), найважніша і найстарша агенда тов-а, розпочала свою діяльність на весну 19 8 р. з одним немовлятком. Нині вона вже так популярна між найбіднійшим населенням Львова, що тепер користає з неї місячно пересічно 1000 немовлят, а прибувають все нові. Їм уділюється безпл. лікарських ординацій, зашіплюється даром віспу, а найбіднійшим роздається даром або по дуже дешевих цінах харчі, ліки, мило і комплетні виправки білля. Лікарем в „Порадні" є щиро відданий свому завданню д-р О. Барвінський, а працювали з ним зовсім безкорисно пані: М. Перфецька, Н. Терлецька, М. Герасимовичева, Голубовичева, М. Рудницька і М. Радзикевичева. Інспекторкою по домах, яка провірювала домашні гігієнічні відносини дітей, була п. Р. Турянська. Сего року відкрито другу „Порадню матерей" на Клепарові, де ординуючою лікаркою є п. д-р Туна-Надрага.

Маючи на увазі, що богато українських дітей у Львові не має спромоги користуватись українською книжкою. Виділ філії отворив недавно в своїй домівці при ул. Бляхарській безплатну бібліотеку, з якої випозичають головно ученики (ці) польських шкіл. Бібліотекою завідує п. М. Оссовська.

Однак найважнійшу, бо до основ нашого суспільства сягаючу діяльність розвинула Секція сирітських матерей. Їх завданням: провірювати особисті відносини дітвори. Вони — кожда у свойому районі, що обіймає нераз і кільканайцять улиць — відвідують темні вогкі сутерини, вишукують вбогі і занедбані українські діти, опікуються ними, подають поміч моральну і матеріяльну, в потребі присилають безплатно лікаря, дають на ліки, на одежу, на книжки шкільні, спрямовують нашу, відчужену від свого дітвору до рідної захоронки, до рідної школи. Робота важка, але преважна в наслідках. Для правильного переведення акції поділено місто Львів на 40 рейонів, приділюючи до кождого по одній або дві сирітські матери. Звиш 5000 українських дітей стоїть під їх опікою. З огляду на їх величезну роботу, яка припадає сирітським матерям, з огляду на потребу частого взаїмного порозуміння поміж ними і Виділом задля одноцільної плянової роботи, утворено окрему ще Секцію, яка взяла на себе управу всіх рейонів. На чолі цеї Секції стоїть п. М. Говиковичева, а до управи належали: Б. Баранова, М. Білякова, О. Біліківна, І. Галущинська, О. Дзеровичівна і Л. Пясецька.

Заходом тої Секції відкрито в минулому році курси української мови для учениць(-ків) з польських шкіл, улаштовано для них вечірки і вводжено за даровими білетами до українського театру.

Ще одну акцію розпочала філія, а то — видавничу. В осени 1920 р. видала книжку д-р О. Барвінського: „Порадник для матерей. Про клекання немовлять." В тиждень української дитини видано одноцінку з пребогатим і дуже інтересним змістом з области педольоґії і суспільної опіки над дітворою — а ось недавно пущено в світ образкову гумористично - повчаючу книжку для наших найменших п. з. „Юрза-Мурза". Цими видавництвами задумувало товариство збільшити свої фонди, на які виключно складаються членські вкладки, і жертви української суспільности міста Львова. З державних, краєвих і міських жерел не одержала філія ніколи ні сотика підмоги.

Звіт з діяльности поодиноких Секцій відчитали на Загальних Зборах пані: Пясецька, М. Рудницька, М. Білякова, М. Говиковичева, Н. Терлецька, М. Оссовська. Основним опрацьованням відзначався реферат п. Білякової. Дискусії над звітами не було — ніхто не чувся в праві критикувати саможертвенну роботу членів Виділу і Секцій і повна пошани мовчанка була найкращим признанням тим, що трудилися, від тих, що може трохи осторонь стояли від діяльности товариства. Доказом признання було й те, що в новий Виділ увійшли майже всі давні члени з головою, многозаслуженим д. Сельським. Дискусія розвинулася зате в напрямі пропагування ідей товариства поміж найширші круги нашого громадянства для придбання нових членів філії; в напрямі збільшення числа сирітських матерей, щоби обмежити їх роботу на менші рейони міста; в напрямі навязання тісних зносин поміж Секцією сирітських матерей а школами У. П. Т. іти.

Кінчаючи цей короткий і далеко неповний звіт, кличемо до нашого львівського жіноцтва:

Вступайте громадно в члени Львівської Філії Українського Краєвого Тов. охорони дітей — ставайте в ряди сирітських матерей, хай не буде ні одної вбогої української дитини, позбавленої нашої опіки — спрямовуйте відчужені українські діти до української порадні, до української захоронки, до

Жінки! Вступайте в члени „Союза Українок"!

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Перенесення Краєвого Банку до Варшави.

Як доносять польські часописи, варшавський сойм ухвалив візвати міністра скарбу, щоби як найскорше переніс Банк краєвий королівства Галичини до Варшави. Як звісно, цей банк вже змінив свою назву на „Польський банк краєвий“ мимо цего, що він розвинувся в наслідок ґарантії цілого краю, отже принайменше в половині наслідком ґарантії українського народу, і через це перенесення того банку до Варшави не може бути для українського народу рівнодушним, а то тим більше, що Українці мають в тім банку запевнене представництво і ще сегодня засідає в надзірній раді цего банку трох Українців, котрі одначе творять зникаючу меншість. З огляду на вагу справи повернемо до неї ще в найблищих часах.

Чому розвиваються польські кооперативи?

В зіставленю довгів, ґарантій фінансових Польської Републики, виданих до дня 31. грудня 1921 року, находимо виказ ріжних союзів кооператив, яким правительство дало ґарантію на затягнені ними позички в ріжних банках. Сума тих ґарантій для споживчих стоваришень виносить понад 320,000.000 марок польських на кредити затягнені в банках в Польщі, а 500.000 фунтів штерлінґів, то є після сегоднішного курсу около 8 міліярдів марок польських на позички затягнені за границею. Для рільничих кооперативів уділив польський уряд дві гарантії по 2,000.000 фунтів штерлінгів, а то для Союза рільничих синдикатів у Варшаві на закупно штучних навозів 2,000.000 фунтів штерлінгів, для ріжних організацій рільничо-торговельних рівнож 2.000.000 фунтів штерлінгів на спроваджения штучних навозів, машин рільничих, розплодової худоби і т. п. Всі ці позички, загарантовані польською державою, виносять після нинішнього курсу около 35 міліярдів польських марок. Не дивниця, що в таких обставинах польські кооперативи розвиваються тим більше, що вони користають ще крім цего з кредитів в ріжних польських банках а в першій мірі в Польській Краєвій Позичковій касі.

Як побоюється лихву?

В зіставленню видатків і доходів Польської Републики за 1921 рік находимо підстави обчислення рентовности тютюневих фабрик. Державні фабрики виказують за 1921 рік чистого зиску 4.499.000.000 польських марок, а в порівнанню до коштів закупна сирівця, коштів фабрикації, сей чистий зиск виносить 250 процент. Приватні фабрики тютюну від яких монополь державний забирав продукти і продавав по своїх цінах, доставили товару за 9.291,000.000 марок поль. числячи ціну продажи і на цій трансакції монополь заробив 4.524,000.000 мар. п. то є 95 процент. На тютюні спровадженім вже в готовім стані із заграниці зароблювано пересічно 42 процент і це дало квоту 305,000.000 мар. поль. Коли взяти під увагу, що власні фабрики монополю дали дохід 250 процент, то фабрики приватні, котрі звичайно працюють значно дешевшим коштом, з певностю дали своїм властителям значно більший процент рентовности, а хоч з того значну частину забрав монополь перейімаючи весь запас товарів до розпродажі, то однак властителі заробляли з певностю більше чим 150 процент від вложеного капіталу. Як то добре мати свою державу!

В році 1922 вправді обнижено дещо ціну продажи тютюну, однак рівночасно якість його значно гірша, так що мабуть польський монополь тютюневий вийде також з такими самими процентами зиску як й минувшого року.

Ціни збіжа.

Дня 19. квітня нотовано у Львові такі ціни збіжа за 100 кг.: пшениця 16.200—16.800, жито 11.300—11.600, ячмінь 9.500—9.800, овес 11.500—12.000, кукурудза 11.000—11.600, бараболя 3.000—3.100, фасоля 13.000—13.500, горох 10.500—11.000, біб 8.500—9.000, вика 9.000—11.200, лубін 8.300—8.600. гречка 10.000—10.500, мука: житня 17.000—17.300, пшенична 26.300—27.300, отруби пшеничні 6.900—7.200, отруби житні 6.400—6.700. Мішки 300—350. Конюшина 80.000—110.000 Солома 3.200—3.400, сіно 5.000—5.400, лен 19.500—21.000, гречана каша 20.000—21.000.

Курс грошей.

Курси заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 20. квітня: американські доляри 3.860—3.875, одинки і двійки 3.760—3.765, канад. доляри 3.625—3.630, одинки і двійки 3.525—3.530, нім. марки 13.60—13.65, сотки 13·30—13·40, дрібні 12.80—13·20, леї 26.00—27·00, дрібні 25·50—26·50, чеські корони 73·00—75·00, дрібні 70·00 до 72.50, австрійські тисячки з новійшої емісії 950—960, старшої емісії 2200—2300, сотки новійшої емісії 90·00—95·00, стар. емісії 220·00 — 225·00, 50-коронівки 40·00—125·00, 20-коронівки 18—40, 10-коронівки 10—20, 1-ки і 2-ки 0·80—1·00, рублі 5 сотки 2·40—2·65, сотки 3·80—4·50, 25-рубл. 2·20—2.40, 10-рубл. 1·80—2.10, решта дрібних від 1·00—1.30, думські тис. 35·00—45·00, думські 250-рубл. 20·00 до 40·00 карбованці 1·20—2·80, гривни 4·00—7·50, франц. франки 325—350, фунти штер. 16.300—16.500, шв. франки 750—780. Золото: 20-кор. 14.700—14.800, 20-франківки 14.400—14.500, 20-марківки 16.500—16.800, фунти шт. 14.500—14.550, 10-рубл. 18.400—18.500, дол. 3.700—3.720. Срібло: Австр. корони 245—250, 5-кор. 1240—1300, фльорени 630—640, рублі 1.040—1.060, копійки 4·30—4·40, амер. доляри 2.800—2.900, половинки і чвертки 2.700—2.750, канад. доляри 2.600—2.700, дрібні 2.400—2.500, леї 230—240.

української школи, до української бібліотеки. Складайте на руки Секції всяке білля, одежу і обув для вбогої української дітвори. В кождому домі найдеться — навіть і в нинішних часах — щось для нас непотрібного, з чого руки вбогої люблячої матери зуміють для своєї дитинки вичарувати сорочечку, чудо-блюзочку, суконку, плащик, штанці чи шапочку.

Дари всі приймає голова Секції управи рейонів п. М. Говиковичева що середи від 4—5 год. в домівці Товариства вул. Бляхарська 11. І. п. Надіємося, що маґазин Секції наповниться внедовзі по береги і ні одна вбога жінка не відійде відтіля з порожними руками.

М. К.

Вісти з товариства „Союз Українок“.

Ширші Членські Сходини „Союза Українок“ відбудуться в понеділок дня 24. б. м. точно о годині 6. вечером в домівці товариства. На порядку нарад справа орґанізації промислової секції і справи фінансові.

—

Кождої середи від год. 5-ої до 6-ої після полудня в домівці „Союза Українок“ приймається зголошення нових членів і подається всякі пояснення.

—

Засідання Виділу „Союза Українок“ відбуваються кождої середи о год. 6. вечером в домівці Союза.

Всі матеріяли, призначені до „Жіночого Вістника“, проситься надсилати на адресу: О. Коренцева, — Львів, Хмельовського 15.

Оголошення

Товариства взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ в справі вибору відпоручників на Загальні Збори.

Покликуючися на попереднє оголошення в цій справі, подається до прилюдної відомости, що в ціли вибору відпоручників на Загальні Збори „Дністра“ відбудуться виборчі збори членів тогож Товариства в поодиноких судових повітах, згідно в поодиноких виборчих округах як слідує:

97) **в Будзанові дня 27. квітня 1922**, в четвер, о год. 1. по пол., в домі о. Івана Деревяки, під проводом о. крил. Апольона Чемеринського, в цїли вибору 5 відпоручників з суд. пов. Будзанів,

98) **в Солотвині дня 24 квітня 1922**, в понеділок, о год. 1. по пол., в домі п. Федора Масиновича, під проводом о. Василя Грицая, в цїли вибору 5 відпоручників з суд. пов. Солотвина,

99) **в Заболотові дня 25. квітня 1922**, вівторок, о год. 1. по пол., в салі „Нар. Дому“, під проводом о. Миколи Ґелюха, в цїли вибору 7 відпоручників з суд. пов. Заболотів,

100) **в Старій Соли** дня 18. квітня 1922, о год. 4. по пол., в громадськім домі, під проводом о. Василя Олексина, в цїли вибору 9 відпоручників з суд. пов. Стара сіль,

101) **в Сколім** поновні збори дня 23. квітня 1922, в неділю, о год. 5. по пол., в салі Маґістрату, в цїли вибору 10 відпоручників з суд. пов. Сколе,

102) **в Ходорові** поновні збори дня 27. квітня 1922 в четвер, о год. 4 по пол., в чит. „Просвіта“, під проводом п. Йосифа Копитка, в цїли вибору 50 відпоручників з суд. пов. Ходорів,

103) **в Бережанах** поновні збори дня 26. квітня 1922. в середу, о год. 1. по пол., в салі Т-ва „Надія“, під проводом о. Василя Дубицького в цїли вибору 9 відпоручників з суд. пов. Бережани,

104) **в Микулинцях** поновні збори дня 1. мая 1922, в понеділок о год. 1. по пол., в чит. „Просвіта“, під проводом п. Івана Абрагамовського, в цїли вибору 14 відпоручників з суд. пов. Микулинці,

105) **в Немирові** поновні збори дня 27. квітня 1922, в четвер, о год. 1. по пол., в чит. „Просвіти“, під проводом п. Володимира Смокорівського, в цїли вибору 4 відпоручників з суд. пов. Немирів,

106) **в Мостах великих** поновні збори дня 26. квітня 1922, в середу, о год. 1. пол., в салі Т-ва „Надія“, під проводом о. Михайла Гірняка, в цїли вибору 26 відпоручників з суд. пов. Мости великі,

107) **в Радехові** поновні збори дня 27. квітня 1922, в четвер, о год. 1. по пол. в салі „Нар. Дому“, під проводом о. д-ра Володимира Пелліха, в цїли вибору 41 відпоручників з суд. пов. Радехів.

ДИРЕКЦІЯ
Тов-а взаїмн. обезп. „ДНІСТЕР“

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Субота, 22. квітня: Шевченкове свято, — премера „МОМОТ НІР“ траґедія на 5 дій Єлисея Карпенка.

Неділя, 23. квітня: попол. „ГАЛЬКА“ опера на 4 дії Стан. Монюшка, вечером „ЯСНІ ЗОРІ“ драма на 5 дій Б Грінченка.

Початок пополудневих вистав о год. 3, вечірних о год. 7·30.

Білети продає раньше „Народна Торговля, а в день вистави від год. 10 до 12 перед пол. і від год 2 попол каса театру.

Шкільний Комітат „Рідна Школа“ У П Т. в Золочеві складає щиру подяку низше названим, за дар 53·50 дол. на приватні школи в Золочеві, а головно Вп П. О. Шабатурі На ту суму зложилися: О. Шабатура 5.00, С. Романюк 5. 0, В Кліщ 2.50, Н. Ш...ь 2.00, Л. Харчишин 1.00, Й. Федик 1.00, П. Чучман 1.00, П. Шабатура 1.00, Д. Михальчишин 100 корон, Т. Марків 5.00, Й Перейкобіда 3.00, І. Коцюба 3.00. М. Процай 1.00, Р Бачинський 1.00, П Огринчук 1.00, А. Хас 1.00, Г. Федушко 1.00. П. Бутрин 1.00 П. Куликяк 1.00 М. Бойко 1.00, І. Сохорович 1.00, Н. Ґрубрин 1.00, Я. Ґруб...ин 1.00, М. Пасічник 1.00, В. Візьняк 1.00, І. Навчак 1.00, І. Джаман 1.00, П. Манило 1.00, П. Бойчук 1.00, Д. Филипович 1.00, П. Бечкало 1.00, І. Лозовський 1.00, П. Гайва 0.50, Д. Колтик 0.50, В. Сопотюк 0.50, І. Процай 0.50, Ф. Дюк 0.50, І. Козак 0.50, О. Пилатюк 0.50, Н. Мандзин 0.50, А. Зубрицький 0.25. — Шкільний Комітет Р. Ш. У. П. Т. в Золочеві. 1144

Зі Стрия. Повітовий всенародний обхід в память 61. ровковин смерти Т. Шевченка, уладжений злученими силами Читалень „Просвіти“ відбудеся в Стрию в Провідну неділю, дня 23. 4. 1922 р. о год. 2. сполудня в сали Народного Дому. — Просимо усе Українське Громадянство в тім Народнім Святі взяти якнайчисленнішу участь. — За Виділ Філії „Просвіти“ в Стрию: Мирослав Мокрицький, д-р Еровім Калитовський. 1159 1—1

„Психольоґія жидівської творчости“. На цю тему виголосить відчит ред. Генрик Гешелєс в неділю, дня 23. ц. м. о год. 12. в полудне, в салі кіна „Марусенька“ (пл. Смольки).

Дрібні оголошення.

В С. ПЕТРИКОВІ віддаленім о пів кільометра від Тернополя є на продаж реальність: обійстя 2 морґи з господарськими будинками, садом і огородом, а до того 8 морґів поля дуже доброї якости та 1 морґ сіножати. Докладної інформації уділить адвокат д-р Степан Брикович в Тернополі, вул. Тарновського. 1106 3-3

ПАРЦЕЛІ НА ПРОДАЖ. Читальня „Просвіти“ у Винниках продає 14 будівельних парцель в центрі місточка; відомість в нотаріяті у Винниках. — Виділ. 5—5

КОНЦЕСІОНОВАНИЙ будівничий, Українець виконує всякого рода деревляні і муровані будівлі, пляни і коштописи. Може приняти управу будови або відповідну посаду: Іван Мандзюк Яворів к. Львова у Саваринів. 1149 1—1

КОМНАТИ кавалєрської шукаю. Редакція „Вістника“ для Мирона. 1152 1—3

ДЖЕНТЕЛЬМЕН, 26 літ, з висшим образов. б. офіцир, знаюч. мови, високий, темно бльонд, д. пристійний і елеґантний оженеться скоро з панною або дамою з більшим посагом. Краса і пр. обовязкове. Ласкаві неаномімові дописи звертати до Адміністрації „Гр. Вістника“ під „Родинне щастє“. Дискреція заручена. 1155 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка.

Комітет Шевченкового Свята в Радехові складає отсим щиру подяку скрипакови гр. Роману Кордубі зі Львова за ласкаву участь в святі артистичним виконанням Алярдового Фавста.

Радехів, в квітні 1922.

ЗА КОМІТЕТ:

О. Шухевич, *о. д-р Пелліх*

1156 1—1

XII. Звичайні

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Міщанського ремісничо-промислового Союза кредитового

стоваришення зареєстрованого з обмеженою порукою у ЛЬВОВІ

відбудуться в неділю, дня **14. мая 1922 р.** о год. 12. в пол. у власнім льокалі при вул. Руській ч. 3, І., з слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.

2) Адміністраційний і рахунковий звіт Дирекції і білянс за р. 1921.

3) Звіт Контрольної Комісії Ради з внесенням на затвердження білянсу і уділення абсолюторії Надзірній Раді і Дирекції Товариства.

4) Розділ чистого зиску.

5) Вибір 3 членів Надзірної Ради і 2 заступників.

6) Внески і запити.

Рахункове замкнення і білянс Товариства виложені в канцелярії для перегляду Вп. Членів кождого дня в урядових годинах. 1036 2—3

Львів, дня 1. квітня 1922.

Микола Заячківський, предсідатель Ради. Михайло Галібей, секретар.

Вже можна набути у всіх книгарнях в краю чотири перші випуски нового видання творів **ІВАНА ФРАНКА**, котрі появилися заходом

Українського Педагогічного Товариства

1) Панські жарти — Ціна 600 мп., з пересилкою 630 мп.
2) Semper tiro — Ціна 500 мп., з пересилкою 530 мп.
3) Зівяле листя — Ціна 320 мп., з пересилкою 350 мп.
4) Із днів журби — Ціна 550 мп., з пересилкою 580 мп.

Головний склад у власній КНИГАРНІ, Львів, вул. Руська ч. 3., де відберуть львівські передплатники четвертий випуск. — — — — — — — — — — — — — — XVIII. 1—1

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від 19. квітня с. р.

Найзнаменитше правдиве видовище. Найбільша сензація сезону. Найславнійший амерек. архитвір. Драма сензаційно-сальонова в 6 актах п. з.

Індійський штилет

ПІД ВПЛИВОМ ГІПНОЗИ.

Ширіть наш часопис!

Склад печей і кухонь кафлевих

рівнож всілякі роботи входячі в обсяг

кафлярства

виконує так в місци як і на провінції по цінах умірковавих

ВОЛОДИМИР ЄБУЗИНСЬКИЙ

конц. майстер кафлярський

в Тернополі, вул. Валова ч. 4.

1083 в своїй реальности. 4—8

ХОЧЕМО зараз заложити малий мотовий млин і шукаємо спільників. — „УВУС“, Львів. вул. Осолінських ч. 6. XVI 2—3

-:- ДЯКА -:-

найрадше нежонатого, який умів би провадити хор, потрібно сейчас. Платня після умови. Зголошення слати до: Церковний Комітет, Східниця, Дрогобич.
1103 3-3

Увага.

Отсим подаємо до відома Українському Громадянству, що у Львові при вул. Короткій ч. 3 та Городецькій 64 (проти костела св. Елисавети) у шевській майстерні АНТОНА БИРКИ, працюють найкращі фахові сили ем'грантів з України з першорядних київських шевських закладів. Майстерня виконує добірну чоловічу, жіночу і дитячу обуву, звичайну і люксусову а також відновлює і направляє стару. Замовлення виконується скоро, солідно і дешево. 1138 1—4

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства господарсько-кредитового

„Надія“ в Болехові

відбудуться в неділю дня 23. квітня 1922 о годині 3 по пол. в льокалі Товариства

Денний порядок:

1) Отворення Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3) Звіт Управи з діловодства і Контрольної Комісії за р. 1921.
4) Розділ чистого зиску за р. 1921.
5) Зміна статуту.
6) Вибір членів Дирекції і членів Надзірної Ради.
7) Вибір Контрольної Комісії.
8) Внесення членів. 1153

Болехів, дня 10. квітня 1922.

Стефан Дрегинич секретар. **Стефан Мудрицький** голова Надз. Ради.

ЗДІБНИЙ академік прийме лекцію. Речинець обоятний. Зголошення „Fides“ посте рестанте Тернопіль. 1147 1—1

Сим уневажнюю карту відроєння виставлену на імя Олекса Евін урodж. 1898 в Луковім повіт Ліско син Андрія і Анни.
1151 1—1 *ОЛЕКСА ЕВІН.*

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов кред.

„Українська Міщанська Каса“

стов зар. з обм. порукою

в Станиславові

відбудуться в суботу, дня 29. квітня 1922 о год. 4. по пол. у власнім льокалі при вул. Сапіжинській ч. 23 з слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з послідних зборів.
2) Рахунковий звіт і білянс за 1921 р.
3) Звіт з контролі краєвого Союза Ревізійного і справоздання контрольної комісії з внеском на уділення абсолюторії за р. 1921.
4) Розділ білянсового зиску.
5) Вибір 3 членів Надзірної Ради і 1 заступника.
6) Внески і запити.

За легітимацію до участи в заг. зборах служить уділова книжочка. Замкнення рахунків і білянс за 1921 р. можуть члени переглянути в льокалі Т-ва в ур. годинах.

Станиславів, дня 6. квітня 1922.

Д р Вол. Янович предсідатель. 1141 **Радислав Ставничий** секретар. 2—3

ВАЖНЕ ДЛЯ СЕЛЯН!!

Новвідкрита

Перша, краєва фабрика ткацьких виробів
Львів, вул. Пекарська 53.

приймає прядиво, всякого рода льняні сирівці та чесане і мішане конопля, льняні і конопляні вич'ски в заміну за готові полотна р'жного рода, цайги, хустки, шалі, матерії на матерац, стори, пшви, насипи і т. п. або також за готівку, платячи найвищу ціну.
1004 8—10

„РІЛЬНИЧИЙ ДІМ“

заступництво Просцейовської фабрики

РІЛЬНИЧИХ МАШИН Ф. ВІХТЕРЛЬОГО

НОВИЙ САНЧ, ВУЛ. ГОФМАНОВОЇ Ч. 1, Контора Ринок ч. 10,

ПОРУЧАЄ: криті керати Віхтерлього, ручні молотільні, кератні молотільні, цілковиті молотільні ґарнітури Віхтерлього зі скіряними пасами. Ручні і кератні січкарні. Млинки до мелення збіжа. Зелізні плуги.
757 Господарям уділяється кредит. 30-?

1117 3—7

Готові продає:

Машини до виробу цементових дахівок, плуги з деревляним гряділем, децимальні ваги 150 кґ. — — —

На замовлення виконує:

Хрести на церковні вежі, громозводи, залізні вікна, огородження, сходи і всілякі слюсарські роботи. — —

МИХАЙЛО СТЕФАНІВСЬКИЙ ЛЬВІВ, вул. Варстатова 10. (межи вул. Кордецкого і Рицерською)

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВ-А ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок 10, має новини:

— — — **Атляс Кордуби (по зниженій ціні), А. Хомик: Коротка ґеоґрафія України. ч. І. і ІІ.** — — —

XXVIII. Звичайні Загальні Збори

Товариства взаїмних ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“ у Львові
відбудуться у второк 23. н. ст. мая 1922 о 10 год. рано
у власній салі Товариства у Львові (при вул. Руській ч. 20)

з слідуючим денним порядком:

1. Відчитання протоколу XXVII. Загальних Зборів з 26. мая 1921.
2. Звіт Дирекції і Надзираючої Ради і замкнення рахунків за XXIX. адмін. рік (1921).
3. Звіт ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Дирекції за XXIX. адмін. рік (1921).
4. Внесення Надзираючої Ради: а) в справі дальшого дотовання резервового фонду;
   б) в справі розділу надвижки за 1921 р. в сумі Мп. 649.670·71.
5. Вибори: а) 6 членів Надзираючої Ради на 6 літ (§. 36. стат.).
   б) 5 заступників членів Надзираючої Ради на 1 рік (§. 36. стат.).
   в) 3 членів ревізійної Комісії і 1 заступника на 1 рік (§. 49. стат.).
6. Інтерпеляції членів.

РОМАН СОСНОВСЬКИЙ.
президент.

I. 1—1

XXIV. Звичайні Загальні Збори

Товариства взаїмного КРЕДИТУ „ДНІСТЕР“

реєстрованого стоварищення з обмеженою порукою у Львові

відбудуться у второк 23. н. ст. мая 1922 о год. 4. по пол. в салі Товариства при вул. Руській ч. 20. з слідуючим дневним порядком:

1. Відчитання протоколу з XXIII. звичайних Загальних Зборів з дня 26. мая 1921 р.
2. Звіт Дирекції і Надзираючої Ради і замкнення рахунків за XXVI. адмін. рік (1921).
3. Звіт ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Дирекції за XXVI. адмін. рік (1921).
4. Внесення Надзираючої Ради в справі розділу зиску за р. 1921 в сумі Мп. 287.224·06.
5. Інтерпеляції членів.

РОМАН СОСНОВСЬКИЙ
президент.

I.a) 1—1

ЗНАЙОМОСТИ в матримоніяльній ціли з ситуованою панною, бажає укінчений студент університету (брунет) перед обняттям посади на провінції. Ласкаві неанонімові зголошення слати до Адміністрації „Громадського Вістника“ під „Бажаючому знайомства, I. 49.664“. 1160 1—1

У НОТАРА глядаю місця. Зголошення до Адміністрації під „Абсольвент“. 1—1

ПРОДАМ 65—128 морґів ґрунту, будинки біля Львова при стації і гостинці. — Гук, Львів, Калеча 16а. 1157 1—1

Д-р Мирон Кондрат

веде адвокатську канцелярію

в Турці н. Стриєм.

1154 1—1

Урядово уповноважнене до парцеляції одиноке українське

: ПАРЦЕЛЯЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО :

„ЗЕМЛЯ“

стов. зар. з обм. порукою

у ЛЬВОВІ, Ринок 43,

ч. телеф. 533.

переводить парцеляції і приймає вкладки до обороту на 10% і висше після умови.
724 0—?

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“.